

T I R
R E G É L Ő.PESTEN Csötörtökön November 21^{kén} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csötörtökön: Fél évi díjja helyben 3 ft 12 xr boritéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt boritéktalanul 1 ft 36 xr-jával.

A' folyóírásnak egyes száma 24 xr; egyes kép 12 xr. p. p.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Karpát völgye.

A' karpatok alatt erdők közt rejtve van egy kies völgy. Nyers szirti patak zúg itt le a' meredek bércz-tetőről, 's a' hegyek hasadéakai, mellyekben maig is róka 's itt ott mormogó medve is tanyáz, tizszeresen adják vissza a' zuhogás hangját. Ritkán jut e' zárt völgy ölébe a' vadász, vagy a' tévedt vándor, 's csak egy öreg szén-égető szájában él a' völgy emlékezte.

1.

Honunk azon szomorú éveiben, mikor Ázsia pusztájáról a' vad tatár csorda békes réljeink virányát feldulni kitért, egy kunyhó állott e' völgyben, mellyet sűrű erdő vett körül öröklő árnyékkal. Az öreg Gergely volt ennek lakosa, törzsökös de szegény Nemes, egy fijával, kit atyai álmaiban mint nevének fentartóját 's vénsége egy gyámolát szeretettel ölelt. A' fiú volt minden öröme atyai szívének 's méltán is, mert Kálmán testi lelki tulajdonival megérdemelte öreg atyjának egész szeretetét. Égő tűz-szeme, könnyű teste, szelid és jámbor lelke volt Kálmánnak, 's mindig vidám arcának ártatlan vonásain mesterkézetlen fűrtökben függött-le gesztenyeszin haja. — A' legszelidebb lélek mosolygott nagy fekete szemeiből, mikor apját a' hegy meredek lépcsőjén gondos karokkal vezette, vagy az alvó öreg arczára szellőt hajtott nyári meleg napokban. Ellenben vitézi szellemet árult-el élénk tekintete, 's szemeinek lángja, mikor a' szirtek tetején a' zúgó nyil-vesszőt kirepíté, 's a' vadak félénken szaladó seregét kergette. Mint hegyi isten állott a' bércz ormán, 's nem remegett, bár szél zúgott felette, és jobbjá balja felől haj-borzasztó mélység tátogott

Itt dült-le gyakran egy terebély bükk alá, 's kimereszté szemeit a' sik felé, hol egy kisdéd falu tornyán a' nyugvó nap sugarai megtörve játszadoztak. Sohajtott, 's vágyak ébredtek ártatlan keblében, eddig nem ismert vágyak.

2.

A' kisdéd faluban, túl az erdőn a' gazdag gabonával hullámló sikon állott egy nemes-telek, mellynek tiszta fehér, 's a' többi kunyhóknál magosabb falai a' birtokos gazdagságára mutattak. Az ősz Menyhard, hadakban fáradt tisztos öreg, lakta azt kedves leányával a' szőke Ilkával, ki mint völgyi viola, eddig észrevétlen, csak magának élve fejlett nyílt virággá. — Atyja ápolása 's a' gazdasszonyosság bölcs kormányja levén gyengéd szívének egyedüli gondja, kis körébe zárkoztak minden gondolatjai, 's boldog volt egyszerű ártatlanságában. — Könnyű szalmakalap fedezte szőke fürtjeit, 's égszínű szem nevetett szelid örömmel 's gyermek - nyugalommal az alól; rózsza feslett piruló arczain 's kisdéd ajkain; és a' lilium-mell halmai egy méltó férjet boldogítandók valának. — Így diszlett a' két nyíló virág közel egymáshoz, de egymást sokaig nem látva, nem ismerve. — Azonban tűz támadt egykor a' kis faluban 's Kálmán lelkesedve rohant-ki kunyhójából a' falu felé, hova forró ember-érzete ragadta; neki 's bátorságának köszönhette a' falu nagy része épen maradhatását, 's egy kétségbe esett anya ben szorult csecsemőjének életét. Szívesen rázta-meg az öreg Menyhard a' lelkes ifiú kezét 's az örvendő anya hálásan ölelte által térdeit; — de ő nem látott, nem érzett semmit, mert Ilka szemeivel akadtak össze szemei. A' tiszta keblekben gyengéd érzés tüze gyult-fel, eddig nem érzett vágyak ébredtek. Félénken járult az ifiú, 's akadozva szóllott a' dicső lánykához, kit képzelet mint egy felsőbb világi lényt rajzolt elejébe; de csak hamar szóra hozá őt ártatlan csevegéssel 's gyermeki tréfákkal a' kristály lelkű leány; édes szavak ömlöttek a' feloldott nyelvről, 's meleg ömledezés tört elő. Hév érzetének vallását rebegé a' lánynak kebelébe, 's költsönös szerelmi vallást nyert attól jutalmul; nem sok pillantat mult-el, hogy első csókjaiból soha nem sejtett kéjt szívott magába. — Ezentúl gyakran felkeresték egymást, 's gyermeki meg

nem vesztegetett sziveik lángja olly tiszta harmoniába olvadozott, mint két hárfa hangja, vagy két égi sugár egy bájos egésszé vegyül. Sokszor ültek együtta' holdvilágon, sokszor illesztették hangjaikat a' hárfa hangjához, mellyen Ilka érzéssel és indulattal játszott, vagy pedig Kálmán vette erdei fuvolyáját, 's éreztetve ömleszté-ki bájos hangjait a' kellemes éjbe. Egy dalt tartott-fel a' szájról szájra-adás, mint ezen ártatlan gyermeki szerelem költeményét:

Pusztá volt a' vidék nekem,
Bús, üres volt a' világ,
Mig magányban folyt életem,
'S nem mosolygott a' virág.
Csak magamba fojtva lelkem
Szárnyaló báj-képeit,
Egy rokon kebelt nem leltem
Melly kísérje repteit.

Most hivemnek oldalánál
Ó! mint diszlik a' virág,
Szebb a' boldogok lakánál
E' dicső rózsás világ!
Van, ki ért, ki érez velem,
Új életre ébredek,
Boldogít a' hű érzelem
'S vig dalokba ömledek.

3.

Menyhard ismerte ugyan leánya ártatlanságát, 's nem is volt azon elfogódott büszke apák közül, kik leendő vejeikben csak hatalmat és gazdagságot keresnek: botránkozott még is az ifiú pár gyakori öszvejötteiben, 's féltette Ilkának tapasztalatlan szívét a' tüzes ifiú láng-öleléseitől. Mint csendes égre száll a' véletlen ború: úgy csapott közökbe Menyhard dörgő szava, melly a' további társalkodást tilalommal dönté semmibe. Ez rablotta-el Kálmán nyugodalmát; mert mit a' hölgynek viaszként hajtható lágy szive engedelkenyen szenved, az a' büszke férjfi-szívet makaesságra 's mintegy vissza-rugásra ingerli. — Búsan bujdoklott ezen idő óta Kálmán az erdőben, 's bódulva vetette maga mellé ivét; bátran megálhatott most előtte a' félénk vadkecske, 's békén virágzott a' bérczi virág. — Ha szarvas tört előtte a' sűrűn keresztül, búsan sohajtott utánna, de csak — sohajtott, 's nem lőtt; mert Ilkája szelid képét látta az ágak között; — ha nyiló virág nevetett-le reá a' hegy ormáról, nem mászott-fel érte mint máskor, 's csak ismét sohajtott. „Ne félj gyenge virág! — monda búsan — nincs tőlem okod félni ezentúl, mert Ilka mosolygásán nem száll jutalom kebelemre!“ — Az öreg Gergely látván kedvenczének állapotját, 's össze vetvén azt az előbb vidám ifiú jó kedvével, meg-megrázta hó-fürtökkel ezüstlő fejét; mert ritkán jött

válasz a' halvány ifjú ajkairól, 's egész valója felfordult-nak látszott. De nem akarván erővel titkába nyomulni, csak halgatott 's néma kebelbe rejté gondjait.

4.

Igy voltak a' dolgok, mikor a' háború vér-angyala zörgő szárnyaival honunk egére repült. A' bőszült tatár-sereg hazánk határaitól nem volt már messze, 's csak a' Karpatok erdős hegy-lánczai tartoztatták dühe rohanását. A' veszélynek megvizsgálására kiküldött nádor nem kisebbnek lelte azt, mint a' terjengő hír festé. 's minden jó honfit felszóllított a' haza védelmére; aggó jaj zengett mindenfelé, 's a' hölgy kebelébe gond és bú szált. Harczra kiáltá az embereket a' hadi kürt ropogó hangja, 's minden, ki magát igaz hazafinak tartotta, fegyvert ragadott hazája és kedvesei oltalmára. A' békes pásztor elhagyta legelő nyáját, 's lány szavú sipja hangját vad trombita-szóra cserélte; — a' vadász, ki eddig csak szarvast és kecskét vett célba, most emberek ellen készítette hegyes nyilát; — a' jó kedvű halász is elhagyta tavait, és a' csónakot, melyből halóját szokta kivetni, 's ment, hová érzése és becsületje ragadta.

Oda is elhatott a' hír, hol a' kised faluban Menyhard lakja állott. — Tűz gyult-fel a' vén harczos szemeiben, 's szép leánya puha karjába fogódzva ment-ki a' tolongó felriadt nép közé. Minekutána szomszédjainak csendes házait, a' béke és nyugalom ártatlan tanyáját, búsan végig nézte, a' láрма-dobra üttetett, 's falu hosszat kihirdetteté a' felszóllítást. A' falunak szentelt érczei tetszőleg változott hanggal kiálták fegyverre a' lakosokat. Az öreg nemes villogó szemekkel nézte keresztül a' gyülekező sereget, 's ifjú tüzzel kezdett ekkép beszélni: „Honosim! kedves fiam 's barátim! hallgassátok-meg e' kevés de mindent kifejező szavakat: a' haza int 's a' zöld babér! Elég azt tartom vitézeknek ennyit mondanom; az a' föld kiált védelmére, mely szült, mely táplál titeket; rendülni nem tudó erő 's álhatatoság bélyegezzen titeket fiam! mint ezen érczhegyek, melyek szemeitek előtt állanak, 's nem inganak a' szélvészekben. — Hale tudnám vetkezni az esztendő súlyát, ha ősz hajszálimat még egyszer feketére festeni, 's karommal a' dardát felemelni tudnám, hű vezérek lennék oda, hol repkényt (Ephéu) arat a' nagyszivű; de az esztendő terhe vállaimon

nem engedi teljesíteni szívemnek forró vágyát, 's erő és kar nincs ifiult lelkemnek tüzéhez mérve; — kezeim reszketnek, lábaim roskadnak. — De ezennel választok közületek egyet, ki ügyes karja, vitézi ereje 's lelkének nemes tüze által e' hivatalra méltó.“ — E' szavai után egy barna ifiat fogott karon, 's bemutatta azt a' seregnek, melly vig riadással helybe - hagyást mutatott, 's a' bércek is vissza riadtak. *(Folytatás következik.)*

Egri hős asszonyok.

Achmet pasa 1552. Sept. 4-kén kezére kerítvén Szolnok várát 125 ezer emberrel vert táborn Eger vára előtt, melyet a' halhatatlan emlékü Dobó István, a' vár kapitánya, 38 napig védelmezett. — Sept. 11-én kezdődött az ostrom; a' dühös Törökök olly ellent-állásra találtak a' várbeli Magyarok hős melljén 's bajnoki elszántságán, hogy végre Oct. 19-én sikeretlennek látván minden fáradozásukat félbe hagyák az ostromot, 's odább állottak. Újlag bebizonyíták a' vitéz Magyarok ama régi igazság valóságát, hogy az egyetértés, kötelesség teljesítése, 's becsület-szeretettől támogatott lelki hatalom a' legrémítőbb physicali erőn is győzedelmes lehet. — A' várbeli hős férjfiak vetekedve bizonyították-be az ostrom alatt hazájok 's királyjok iránti hűségöket. De magok az asszonyok is minden pihenés nélkül harcoltak, és férjeik segedelmére voltak. A' vár kapitánya vitézeihez szövése közben e' szavakkal dicsőíté a' jeles asszonyokat: „Nem szükséges titeket vitéz bajtársim arra buzdítanom, hogy magatokat jól tartsátok, minekutána az asszonyok is, nem tekintvén nemök gyengeségére, olly bajnokul viselék magokat, kik az ellenséget vissza verték, és az általunk nyert győzelem nyeresére legtöbbet tettek!“—

October 12-én rohant utólszor az egész török erő a' már is nagyon megroncsolt vár falaira. Minden, ki csak fegyvert ragadhatott, a' bástyákon álla. Dobó már jobb kezén 's lábán sebet kapott, de helyéről nem mozdulva a' haza, kötelesség, becsület, örök dicsőség, bajnoki halál, örök idvesség és bizonyos győzelem szavaival buzdítá vitézeit. A' várbán levő földnép örömmel fegyvert ragadva siet vezérének rendelését teljesíteni. Az asszonyok 's leányok férjeik

's atyjok fegyvertáraiból kiragadák a' rozsdás kardokat, 's rettenthetlen bátorsággal siettek a' bástyák legveszélyesb helyeire. Mások tüzes üszköket, forró vizet vagy olajt, iszonyú köveket döntöttek az ostromlók fejére. Éppen másza-nehézségű követ hoz fején egy hős asszony, midőn őt egy ágyúgolyóbis éri, 's mellette álló leányának elejébe teríti. A' bajnok leány erőt vevén fájdalomán felteszi magában, hogy élni sem akar, ha csak anyja halálát meg nem boszúlja; felkapja a' követ, mellyről még anyja vére csurgott, a' bástyára fut vele 's olly helyre dönti azt, hol az ellenség legtömöttebben áll. Örömmel tért vissza, miután láthatta, hogy a' kövel hét Törököt agyon ütött, 's többeket megsebesített.

Egy másik előkelő asszony a' bástyán harczoló veje mellett állott leányával együtt. A' jeles vitéz elesik, 's napa így szól leányához: „Te gondoskodj férjed eltakarítása felől, én az alatt halálaért boszuló áldozatokat fogok szerezni.“ — Nem úgy, anyám, — felel könnyek nélkül a' szinte férjfiás bátorsággal lelkesített menyecske — most nincs idő sirni, se temetni, — most csak boszúról kell gondolkodni.“ Ezen szavai után megragadja férjének kardját, 's az ostromlók ellen fut, és olly hévvel harczol, a' bástyan tört nyílástól mind addig nem távozik, míg kardja súlya alatt három Török hull-le 's többet megsebesít. Végre ellankadván hős karja, tovább nem vivhat, hanem vissza vonván magát, férje temetése iránt rendelést tesz. — A' magyar bajnok asszonyok illy jeles példái győzhetlen lelkesedésre gerjeszték a' harczoló férjfiak bátorságát, 's mintha földbe gyökeredzettek volna, mozdulatlan állának, míg a' pogány holt tetemeken gázoló ellenséget vissza nem verhették.

II. JELES MONDÁS.

Magyar indulat.

Keblét Magyarnek csak magyar ősi tett

Gyúlasztja tartós indulatokra fel,

'S nagy tetterre ellentállhatatlan

Kiszi, ha szól magyar ajk föléhez.

Guzmics.

Részvét és tett. Ember! a' részvétel diszesít, de erény csak a' tett. Vajda után közli K. T. Zs.

Élet. Csendesen fekszik előttünk az élet, egy szép tükör, mellyből az egész természet tündöklő szépségben és állhatatosságban ragyog vissza. Essék belé a' szerencsétlenségnek csak egy köve is, mindent állhatatlannak lát az emberi szem.

Muzarion B. E. I. közli Nagy Agnes.

III. K Ö L T É S Z E T.

Szendevár. (Végzet.)

15.

Hátra néz a' viadal közt
 'S — im'! lovását látja ott, —
 Ki meghallván a' csatazajt
 Mindjárt arra vágatott.
 Varázszerótól ihletve
 Diadalt nyújt a' segély,
 'S mire kardot ránt a' lovasz
 Már szalad az ellenfél.

16.

Térdre omolva ad hálát
 Ipoly az ég urának,
 Hogy segédet küldte hozzá
 Közte vészes harcának, —
 Közelden most egy sohajtás
 Lebben egy bokor megül,
 Melly Ipoly lágy kebelében
 Nem ismert részvételt szül.

17.

Repül a' vélt bokor felé
 'S egy hölgyet ájulva lel,
 Kiben már nem látszott vala
 Nemminemű életjel.
 Felüti fátyolát, 's — egek
 Ah! milly rémlet lepi-e,
 Midőn a' deli alakban
 Szép jegyesét leli-fel.

18.

Ráborulván a' Kedvesre
 Karjával öleli ált,
 Kit illy vészes helyzetben
 Földön alélva talált.
 Soká édes nyögdelésben
 Csókjaival hintette,
 Mig elvégre szép Kedvese
 Szemét rá felvetette.

19.

„Félre rabló! — kiált Ilka —
 Ne kinozz már engemet,
 Inkább verd-ált' éles karddal
 Másért égő keblemet.
 Mindaddig mig áll e' világ,
 'S dobog ezen sebzett szív,
 Csak egy szeretett vitézhez
 Leend állandólag hív!”

20.

„Légy akárki — felel Ipoly —
 Kedves hölgy — ne rettegj már
 A' kinek te engemet vélsz
 Innét régen messze jár.
 Áldom az ég gondviseltét,
 Hogy e' tájra vezete,
 'S védnem hagyá azon hölgyet
 Kit szívem rég szerete!”

21.

„Hagyj-fel kérék derék bajnok!
 Te engem elismerél,
 Azon hős, ki kedveltem volt
 E' világon már nem él, —
 Ha csakugyan nem csalódom,
 'S szabadítom te valál,
 Jer velem fel Szendevárba,
 Tetted jutalmat talál.”

22.

„Csalódol kedves leányka!
 Midőn rólam azt véled,
 Hogy keblem vítéztettek
 Jutalom-díjért éled, —
 Áldom újra az ég urát,
 Hogy e' tájra vezete,
 'S a' rablóktól téged Kedves!
 Ipoly most megmenthete.”

23.

Ekkor levevén sisakját
 Ilkának karjába dül,
 Kinek lilium kebele
 Mennyei tűzre hevül,
 Soká szerelmi mámorban
 Ajk ajkon csügg vala már,
 Mig álmikból felriasztá
 Őket egy szép galamb-pár.

24.

Fejlődve egymás karjából
 Ajkik csóktól égtenek,
 'S az erdő zöld bokrain ált
 Szendevárba mentenek, —
 Ut közben Ilka elmondá
 Azon éji esetet,
 Hogy várából rablók által
 Erővel elvitetett,

25.

'S mindaddig egy bokor mellett
 Elájulva feküdt volt,
 Mig az egek vödletére
 Oda nem hozák Ipolyt.
 Ekkor ugymond — „hála néked
 Imádott jó Istenem,
 Hogy karjaimba vezeté
 Rég ohajtott Kedvesem.”

26.

Elérkezvén Szendevárba
 Minden ajkon öröm ült,
 Mert hajdani édes álmuk
 Szép valóvá létesült,
 Ipoly boldog napokat élt
 Ilka karjai között,
 És a' kedves nő hívének
 Virágcsomót kötözött.

Oexel Móricz.

IV. VILÁGI TELEGRAF.

Berlini családtság. Tudjuk, hogy Sükei Imre atyánk-fija Bukarestben a' reformata község lelki pásztorá mult nyáron hazánkban keresztül utazott, hogy hiveinek számára oláh ország említett fő városában építendő templom és iskola költségeire segédelmet kéregessen Europa széles vidéken. Berlinben Octob. 21-én költ lapok hirtelik, hogy a' fáradhatlan Sükei jelenleg burkus ország fővárosában Berlinben tartozkodik, 's ott a' királytól szent célja elősegítésére 50 aranyat 's köz-felszolgáltatásra engedelmet nyert. A' mult hónap vég napjaiban azonban egy fiatal ember jöve hozzá, 's kéri őt, hogy venné magához pénzt és írásait, 's kövesse őt, mivel Berlinben tartozkodhatási engedelmét előbb meg kellene vizsgálni. Sükei engedelmeskedik, 's az ifjú ember őt a' királyi kastélynak egyik folyosójára vezetvén egy strázsára bizza olly parancsolattal, hogy mind addig őrizete alatt tartaná Sükeit, míg ő vissza jönne. Ezzel a' fiatal ur elveszi Sükei leveleit 's pénzt, és hirtelen más kijáráson eltűnik. Csak egy óra mulva teneté nagy nehezen a' németül roszul tudó Sükei panaszát az eltűnt csaló ellen, ki egyébiránt jól ismertetik, 's már nyomozó levelek által kerestetik.

Szultán kisasszony férjhez menetele. A' mostani török szultán legöregbik leánya Salyha (szül. 1812-ben) atyjának kegyenczével (Günstling) Halil paschával jár jegybe. Halil egykor rabszolga volt; de a' szerencse szárnyain olly fényes pályát futott-meg, hogy most fő tármesteri hivatalt (Gen. Feldzeugm.) visel.

V. KÜLÖNFÉLE.

Pontos király. Nagy Alfred angol király három egyforma részre osztá-fel idejét. Nyolcz órát szánt álmra, ételre, testmozgásra: — nyolcz órát imádság 's olvasásra: — nyolczat a' kormánybeli dolgokra. Hogy pedig ezen hármasságok közül egyikben se fogyatkozzék, (mivel a' 9-dik században még órákat nem csináltak) éjjel nappal szobájában 6 viasz gyertyának kellett lenni, melyek közül egyik 4 óra lefolyta alatt égett-el. Udvary.

Berghoffer Amand egy philosophicus különcz, kit Wicland csak ostriai Rousseau-nak nevezett, iskola-directorságáról önként lemondván elbocsáttatási kérelme így szólt:

Excellentiád!

Kérem, hogy szabad legyen megszűnnöm lenni

engedelmes szolgálója,
Berghoffer A.

VI. TRÉFA-SZESZ.

„Ugyan mi különbséget találnak hát az urak a' bécsi Straussnak itt volt muzsika-kara, és az idevalók bandáji közt“ kérdévalaki fontos minával a' kávéházban. — „Azt — felelé egy másik — hogy Strauss emberei mind csinos egyforma feketébe öltözve, mint valamelly innepre, a' tükörtől mennek a' muzsika-karra: a' mieink pedig vásott köponygeikbe burkolva, mint valamelly robotra, csak a' „„ nagy pipától““ szálongnak oda.“ Szekrényesy.

S Z Á M R E J T V É N Y.

Egy idegen bemenvén az apácza-klastromba szeretne volna tudni, hányan vannak a' szerzetes szüzek, 's egyiket meglátván így szólott hozzá: „Ugy hiszem, itt vannak vagy ötvenen.“ Erre az apácza: „Eppen nem — ugymond — mert ha még annyin volnánk, mint vagyunk, meg' fél annyin, negyed rész annyin, harmad rész annyin, 's ahhoz még tizenhármad adnánk, csak ugy lennének ötvenen.“ — Hányan voltak tehát? P. K. . . y.

Előbbi rejtvény: 1) Bethlen. 2) Vasárnap.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86 szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utazója 612.